

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

18. mars 2019

Høringssvar fra WWF Verdens Naturfond på NOU 2018:17 Klimarisiko og norsk økonomi

WWF Verdens Naturfond takker for muligheten til å komme med innspill til NOU 2018:17 Klimarisiko og norsk økonomi. WWF er verdens største miljøorganisasjon. Vi arbeider for en framtid der mennesker lever i harmoni med naturen ved å verne mangfoldet av arter og økosystemer, sikre bærekraftig bruk av fornybare naturressurser og bekjempe forurensing og overforbruk av ressurser. Vi er glade for at regjeringen har valgt å nedsette et utvalg som setter klimarisiko på dagsordenen.

WWF sine hovedanbefalinger er som følger:

Tiltak for å bedre rapporteringen om klimarisiko:

- Inkludere rapportering på klimarisiko som en del av rapporteringen til klimaloven
- Innføre klimabudsjett
- Endre regnskapsloven slik at selskaper og finansinstitusjoner må rapportere på klimarisiko

Tiltak for å redusere overgangsrisikoen:

- Stanse tildelingen av nye oljefelt på norsk sokkel
- Fjerne særfradragene i oljeskatteregimet
- Gi støtte til grønne næringer og arbeidsplasser som kan overta for oljeindustrien, for eksempel innen havvind
- Gi Statens pensjonsfond utland et stort nok mandat til å investere i unotert infrastruktur for fornybar energi

Tiltak for å redusere den fysiske risikoen

- Lage en langsiktig 30-årig klimastrategi som viser hvordan Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050
- Utarbeide en 10-årig nasjonal klima- og energiplan i tråd med Paris-avtalen, som inneholder konkrete utslippsmål og tilhørende tiltak og virkemidler for hver sektor som viser hvordan klimamålene skal nås
- Kutte utslippene med 53% innen 2030

Tiltak for å bedre rapporteringen om klimarisiko

Med NOU 2018:17 har begrepet klimarisiko blitt forklart og Norges klimarisiko har blitt godt dokumentert. Nå er det på tide å følge opp med tiltak. Utvalget har gått grundig til verks og belyst flere områder av norsk økonomi som vil påvirkes av både fysisk risiko og overgangsrisiko. WWF støtter utvalgets anbefalinger og stiller seg bak tilrådingene om at klimarisiko bør inkluderes i beslutningsprosessene både i privat og offentlig sektor, samt at man benytter de samme prinsippene på tvers av ulike sektorer. I vårt høringssvar presenterer vi i tillegg flere forslag på hvordan klimarapporteringen kan bli bedre, samt tiltak for å redusere både overgangsrisikoen og den fysiske risikoen.

Klimarisikoutvalget anbefaler at klimarisikorapporteringen bør videreutvikles og samordnes med den eksisterende klimarapporteringen. WWF støtter dette forslaget og foreslår at rapportering av klimarisiko inngår som en del av klimalovens rapportering. Arbeidet med å dokumentere og stressteste Norges klimarisiko må sees i sammenheng med arbeidet som gjøres for å kutte utslipp. WWF mener at regjeringen må presentere et årlig klimabudsjett som tallfester hvordan statsbudsjettet totalt sett påvirker klimautslippene.

Klimarisikoutvalgets anbefalinger til privat sektor og finansmarkedene er basert på at klimarisikorapportering og scenarioanalyser skal være frivillig. WWF mener at alle store selskaper må synliggjøre den klimarisikoen selskapet står i, for å gi investorer, banker og forsikringselskaper et bedre vurderingsgrunnlag. Vi mener at Stortinget må endre regnskapsloven slik at det blir obligatorisk for alle selskaper og finansinstitusjoner å rapportere på klimarisiko og hvordan deres virksomhet og utviklingsplaner er i tråd med klimamålene.

Tiltak for å redusere overgangsrisikoen

Den største risikoen norsk økonomi står overfor er overgangsrisikoen fra å være en oljeeksporterende økonomi til å bli et lavutslippssamfunn. WWF mener at utvalget undervurderer denne risikoen i sine vurderinger når de skriver at *«Klimarisiko tilsier ikke i seg selv at beslutningssystemet for investeringer i petroleumssektoren bør endres. Det vil fortsatt være selskapene som er nærmest til å vurdere relevante risikofaktorer, og klimarelatert risiko er én av svært mange risikofaktorer som må vurderes i utbyggingsprosjekter»*.

WWF vil understreke at den risikoen oljeselskapene eksponeres for, ikke er den samme risikoen som den norske staten og økonomien står overfor. En markedsstyrt avvikling av norsk olje og gass vil innebære økt risiko for staten og statsbudsjettet. Den norske økonomien er eksponert mot olje- og gassindustrien på flere områder. En lavere oljepris vil ikke bare føre til lavere inntekter til statsbudsjettet, det vil også få store konsekvenser for norske arbeidsplasser. Dersom oljeprisen faller på nytt så er det den norske staten, ikke oljeselskapene, som må ta kostnadene ved en ekspansiv finanspolitikk og arbeidsmarkedstiltak for å korrigere for sjokket.

Den norske økonomien må bli mindre avhengig av oljenæringen og begynne omstillingen til en grønnere økonomi. Den norske staten har et ansvar for å sørge for at denne overgangen blir minst mulig dramatisk. Det innebærer at man ikke overlater ansvaret for å fase ut olje og gass til oljeselskapene, men at staten selv tar ansvar for å redusere sjokkeffektene som kommer med en lavere oljepris. Norsk oljeindustri begynner å komme seg på beina igjen etter priset i 2014. Et høyere aktivitetsnivå på norsk sokkel øker risikoen for hollandsk syke med et høyere press på lønns- og kostnadsnivået i fastlandsøkonomien. Dette bidrar til at andre konkurranseutsatte næringer får problemer med å holde følge, og med å skaffe den kompetansen de trenger. Den norske omstillingsevnen svekkes når staten finansierer høy leteaktivitet på norsk sokkel i stedet for å satse på andre og grønnere næringer.

Klimarisikoutvalget foreslår at man skal vurdere å presentere hvordan norske petroleumsressurser ligger på en global tilbudskurve. WWF støtter forslaget og foreslår at denne informasjonen inkluderes ved utlysningen av nye blokker. WWF vil påpeke at den tilbudskurven som presenteres på s. 78 i utvalgets rapport er misvisende ettersom den ikke viser kostnaden ved utvinning i Arktis. [Rystad Energy](#) sine egne tilbudskurver viser at utvinning i Barentshavet har en mye høyere break-even pris enn resten av norsk

sokkel. Flere av feltene i Barentshavet vil trenge en oljepris på 78 dollar fatet for å bli lønnsomme, mens dagens oljepris er på 60 dollar fatet. Regjeringen sendte 14. mars på høring et forslag om å utvide letearealene med 90 nye blokker, der 48 av blokkene ligger i Barentshavet. Eventuelle nye områder som oppdages i 2019 vil ikke begynne å produsere før om 15 år. Det er en stor risiko for at en rekke av disse feltene aldri vil bli lønnsomme, og det er staten som tar kostnaden ved å dekke 88 prosent av letekostnadene.

Utvalget skriver at det norske oljeskattesystemet sørger for at risikoen, inkludert klimarisikoen, deles mellom staten og selskapene. Denne risikoen er ikke likt fordelt. Den norske staten tar 88 prosent av leterisikoen gjennom oljeskattesystemet, mens selskapene kun dekker 12 prosent av investeringskostnadene. WWF har utgitt flere notater om norske olje- og gassprosjekter der vi har dokumentert at det er fare for at staten kan komme til å tape penger ved lave oljepriser. Vi har blant annet regnet på verdien av statens inntekter ved utbygging av [gassrøret Polarled](#), [gassfeltet Aasta Hansteen](#) og en eventuell oljevirkosomhet utenfor [Lofoten, Vesterålen og Senja](#)

For å redusere overgangsrisikoen ved å omstille seg til et grønnere samfunn mener WWF at et naturlig sted å begynne vil være å stanse tildelingen av nye felt på norsk sokkel. I tillegg bør regjeringen fjerne særfradragene i oljeskatteregimet, slik at insentivene til å gjennomføre samfunnsøkonomisk ulønnsomme prosjekter reduseres. Samtidig må staten legge til rette for nye arbeidsplasser og eksportmuligheter innen andre, grønnere næringer som for eksempel havvind. WWF Verdens naturfond utfordrer regjeringen til å gjennomføre en rettferdig omstilling der vi bruker oljebransjens kompetanse og teknologi på nye, klimavennlige områder.

Etter hvert som den direkte inntjeningen fra norsk sokkel avtar, vil den norske økonomien i større grad være avhengig av Oljefondets avkastning for å sikre den fremtidige velferdsstaten. WWF mener at Stortinget bør følge Norges Bank sin tilråding og gi Oljefondet mandat til å investere i uotert infrastruktur, og særlig fornybare energikilder. [Ifølge Norges Bank](#) vil dette kunne bedre forholdet mellom avkastningen og risikoen i fondet, samt [utvide handlingsrommet](#) fondet har til å tilpasse seg de finansielle konsekvensene av klimaendringene. Videre mener WWF at regjeringen Stortinget bør ta hele olje- og gasssektoren ut av fondets referanseindeks.

Tiltak for å redusere den fysiske risikoen

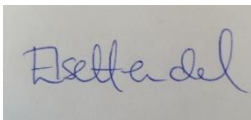
Klimautfordringen er den største utfordringen verden står overfor. Når vi forandrer klimaet, forandrer vi livsbetingelsene til både natur og mennesker over hele kloden. Det viktigste budskapet fra utvalgets rapport er i kapittel 3 der de sammenfatter informasjonen fra FNs klimapanel sin siste hovedrapport. Konsekvensene som skisseres dersom verden ikke når målet om maks 1,5 grader temperaturstigning, viser tydelig at det ikke er et alternativ å fortsette med «business-as-usual». Utvalget understreker dette selv innledningsvis når de skriver: *«en ambisiøs og effektiv klimapolitikk er ikke bare det eneste virkemiddelet for å dempe faren for katastrofale klimaendringer, men kan også redusere usikkerheten rundt overgang til et lavutslippssamfunn».*

Dette alvorret må reflekteres i regjeringens prioriteringer og de årlige statsbudsjettene. Norge har ratifisert Parisavtalen og forpliktet seg til å forsøke å begrense oppvarmingen til 1,5 grader. Med de forpliktelsene som nå ligger i Parisavtalen styrer verden mot tre graders oppvarming. En slik temperaturstigning kan få katastrofale konsekvenser som kan gjøre jorden ubeboelig. For å nå målet om

1,5 grader må Norge kutte sine utslipp med minst 53% innen 2030. Arbeidet med å redusere klimagassutslippene kan ikke behandles sektorvis, eller som en mindre del av KLDs budsjett. WWF mener at regjeringen følge opp det foreslåtte [regelverket til forordningen om et styringssystem for Energiunionen](#) om å lage en langsiktig 30-årig klimastrategi som viser hvordan Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050. I tillegg må regjeringen utarbeide en 10-årig nasjonal klima- og energiplan i tråd med Paris-avtalen, som inneholder konkrete utslippsmål og tilhørende tiltak og virkemidler for hver sektor som viser hvordan klimamålene skal nås.

Norge må forberede seg på å bli et lavutslippssamfunn. Ikke bare for å nå målene i Parisavtalen, men også for å redusere den overgangsrisikoen vi som oljenasjon står overfor når resten av verden skal bli fossilfri innen 2050. WWF håper regjeringen følger våre anbefalinger og starter arbeidet for et grønnere og fossilfritt Norge så fort som mulig.

Vennlig hilsen
for WWF Verdens naturfond

Else Hendel
fungerende miljøpolitisk leder
ehendel@wwf.no

Guro Lystad
rådgiver økonomisk omstilling
glystad@wwf.no